

COMMISSIE VAN DESKUNDIGEN MESTSTOFFENWET CDM

Jaarverslag 2021

Gerard Velthof, Wageningen Environmental Research

1. Inleiding

De Commissie van Deskundigen Meststoffenwet (CDM) is op verzoek van het (toenmalige) ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit (LNV)¹ in het najaar van 2003 ingesteld. De taak van de CDM is om het ministerie van LNV te adviseren over de wetenschappelijke onderbouwing van het mest- en ammoniakbeleid en over gewenste aanpassingen van aannames, regels, normen, en forfaits in de Meststoffenwet. De CDM kan, in overleg met het ministerie van LNV, ten behoeve van de klankbordfunctie, themadagen organiseren met het bedrijfsleven. Gelet op de taak ressorteert de CDM onder de unit Wettelijke Onderzoekstaken (WOT) Natuur & Milieu van Wageningen Research.

De adviezen van de CDM dienen de basis te zijn voor de inhoudelijke onderbouwing van het beleid. De samenstelling, kwaliteit en werkwijze van de CDM moeten er borg voor staan dat de inhoudelijke onderbouwing, van dat deel van het mest- en ammoniakbeleid waarover de CDM heeft geadviseerd, niet ter discussie wordt gesteld. Dit vereist dat de CDM transparant werkt, onafhankelijk en breed van samenstelling is en wetenschappelijk gezaghebbend is.

¹ De naam Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit (LNV) is eind oktober 2017 weer ingevoerd. Daarvoor (2014-2017) viel het landbouw onder het ministerie van Economische Zaken (EZ). Tussen 1935 en 2014 was het ministerie een zelfstandige overheidsorganisatie (en vanaf 2017 dus weer), maar met verschillende taken en onder verschillende namen:

1935-1945: ministerie van Landbouw en Visserij

1945-1959: ministerie van Landbouw, Visserij en Voedselvoorziening

1959-1989: ministerie van Landbouw en Visserij

1989-2003: ministerie Landbouw, Natuurbeheer en Visserij (LNV).

2003-2010: ministerie Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit (LNV).

2010-2014: ministerie van Economische Zaken, Landbouw en Innovatie (ELI).

2. De samenstelling van de CDM

De CDM is een wetenschappelijke commissie met vertegenwoordigers uit verschillende expertisevelden. De Commissie heeft negen leden, een secretaris en een adviseur (zie onderstaande Samenstelling Commissie).

Door COVID-19 zijn er in 2021 geen bijeenkomsten van de CDM georganiseerd. Conceptadviezen zijn schriftelijk via e-mail becommentarieerd door CDM-leden.

Samenstelling van de Commissie Deskundigen Meststoffenwet

Leden	Plantaardige productiesystemen	Prof.dr.ir. M.K. van Ittersum Wageningen Universiteit
	Diervoeding	Dr.ir. J. Dijkstra Wageningen Universiteit
	Governance of agrobiodiversiteit	Prof.dr. H.A.C. Runhaar Wageningen Universiteit (tot 1 september 2020) en Universiteit Utrecht
	Bedrijfseconomie	Prof.dr.ir. A.G.J.M. Oude Lansink Wageningen Universiteit
	Watersystemen en Global Change	Prof.dr.ir. C. Kroeze Wageningen Universiteit
	Beleidsformaties voor duurzame samenleving	Dr. M.A. Wiering Radboud Universiteit Nijmegen
	Milieutechnologie en Resource use	Prof. dr.ir. E. Meers Universiteit Gent
	Precisielandbouw/Smart Farming	Dr.ir. C.G. Kocks, AERES Hogeschool
	Bodem en nutriëntenmanagement	Prof.dr.ir. O. Oenema (tevens voorzitter) Wageningen Universiteit
Secretaris		Dr.ir. G.L. Velthof Wageningen Environmental Research
Adviseur	Planbureau voor de Leefomgeving	Dr.ir. J.J.M. van Grinsven PBL, Den Haag

3. De coördinatiegroep

De coördinatie van de werkzaamheden en de afstemming met het ministerie van LNV worden uitgevoerd door de coördinatiegroep. De coördinatiegroep wordt gevormd door de voorzitter en de secretaris van de CDM, een beleidsadviseur van LNV-directie Plantaardige Agroketens en Voedselkwaliteit (C. de Vos) en een kennisadviseur van LNV-directie Strategie, Kennis en Innovatie (A. van Rixel).

Verzoeken om advies worden door beleidsadviseurs van LNV-directies en/of door de kennisadviseurs van de LNV-directie Strategie, Kennis en Innovatie opgesteld en besproken door de coördinatiegroep. Eventuele onduidelijkheden in concepten worden weggewerkt, waarna de definitieve adviesaanvraag naar de secretaris van de CDM wordt verstuurd.

De coördinatiegroep heeft in 2021 on-line en via email en telefoon de voortgang van lopende activiteiten (inclusief die van de werkgroepen) besproken, alsmede de planning. De coördinatiegroep heeft de begroting van de CDM en haar werkgroepen gemaakt en heeft de financiële uitputting bewaakt.

Op 29 april is er on-line overleg geweest tussen de voorzitter en secretaris van de CDM en LNV, hoofd van LNV-SKI P.P. Mertens, de beleidsadviseur C. de Vos en de kennisadviseur A. van Rixel.

Op 21 mei is er on-line overleg geweest tussen de voorzitter en secretaris van de CDM en LNV, de beleidsadviseur C. de Vos en de kennisadviseur A. van Rixel.

Op ad-hoc basis hebben de voorzitter en secretaris van de CDM over verschillende onderwerpen on-line met het ministerie van LNV gesproken, zoals de maatregelen in het kader van het zevende actieprogramma Nitraatrichtlijn, excretieforfaits melkvee en maatregelen ammoniak, en de implementatie van de nieuwe EU meststoffenverordening in de Meststoffenwet.

4. CDM-activiteiten en werkgroepen

Adviezen van de CDM worden voorbereid door de leden van de CDM en door specialistische werkgroepen die onder de CDM ressorteren. Enkele van deze werkgroepen zijn min of meer permanent, andere worden op ad hoc basis samengesteld, al naar gelang het onderwerp van studie. In dit hoofdstuk wordt een overzicht gegeven van de activiteiten van de CDM in 2021.

Gasvormige emissies uit de landbouw

De CDM-werkgroep NEMA is in 2021 omgevormd tot de Taakgroep Landbouwemissies van EmissieRegistratie. De werkzaamheden vallen onder WOt-Natuur en Milieu. De coördinatie en voorzitterschap van de Taakgroep Landbouwemissies is belegd bij de CDM.

Samenstelling werkgroep

G.L. Velthof (voorzitter Taakgroep Landbouwemissies, Wageningen Environmental Research), H. Luesink (Wageningen Economic Research), C. Van Bruggen (CBS), J. Huijsmans (Wageningen Plant Research), K. Groenestein (Wageningen Livestock Research), L. Lagerwerf (Wageningen Livestock Research), M. Ros (secretaris, Wageningen Environmental Research), H. Kros (Wageningen Environmental Research), W. Bussink (NMI), T. van der Zee (RIVM), A. Bleeker (RIVM), en M. van Schijndel (PBL).

Activiteiten

De landbouw is een diffuse bron van emissies van ammoniak (NH₃), stikstofdioxide (NO), lachgas (N₂O), methaan (CH₄), fijnstof (PM₁₀ en PM_{2,5}), vluchtige organische verbindingen (NMVOS) en, betreffende kalkmeststoffen, koolstofdioxide (CO₂). Deze emissies worden jaarlijks vastgesteld volgens een voorgeschreven protocol en rekenmethodiek.

De werkgroep heeft in 2021 de uitgangspunten voor de berekeningen van de gasvormige emissies in 2020 opgesteld en de rapporten over de emissies in 2019 opgeleverd. Ook heeft er een update plaatsgevonden van het rapport met de beschrijving van de rekenmethodiek en uitgangspunten.

Producten

van Bruggen, C., Bannink, A., Groenestein, C. M., Huijsmans, J. F. M., Lagerwerf, L. A., Luesink, H. H., Ros, M. B. H., Velthof, G. L., Vonk, J., & van der Zee, T. (2021). *Emissies naar lucht uit de landbouw berekend met NEMA voor 1990-2019*. (WOt-technical report; No. 203). Wettelijke Onderzoekstaken Natuur & Milieu.

T. van der Zee, A. Bannink, C. van Bruggen, K. Groenestein, J. Huijsmans, J. van der Kolk, L. Lagerwerf, H. Luesink, G. Velthof en J. Vonk (2021) Methodology for estimating emissions from agriculture in the Netherlands. Calculations for CH₄, NH₃, N₂O, NO_x, NMVOC, PM₁₀, PM_{2,5} and CO₂ using the National Emission Model for Agriculture (NEMA) –Update 2021. RIVM report 2021-0008

Onderhoud dierlijke forfaits

Samenstelling werkgroep

L. Sebek (Wageningen Livestock Research), C. van Bruggen (CBS) en O. Oenema (Voorzitter CDM)

Activiteiten

Op verzoek van LNV heeft de Commissie Deskundigen Meststoffenwet (CDM) aanvullende analyses gemaakt van de excreties van stikstof en fosfaat door melkkoeien en vleesvee, naar aanleiding van opmerkingen uit de praktijk tijdens de consultatie in augustus 2019 van voorstellen voor wijziging van de excretieforfaits. De analyses zijn gemaakt door drie expertgroepen met experts uit de praktijk, veevoerindustrie Wageningen UR, CBS en het ministerie van LNV. De drie expertgroepen hadden betrekking op (i) melkkoeien (diercategorie 100), (ii) vleeskalveren (diercategorieën 112, 115, 116 en 117) en (iii) vleesveehouderij (diercategorieën 120, 121, 122, 123, 124; waarbij 121, 123 en 124 mogelijke nieuwe categorieën zijn).

Producten

2 december 2021. CDM-advies 'Voortgang actualisatie excretieforfaits van melkkoeien en vleesvee'

Sebek, L. B., & van Bruggen, C. (2021). Excretieforfaits melkvee: actualisatie 2021. Rapport Wageningen Livestock Research; No. 1330.

Toetsing Stoffen

Samenstelling werkgroep

W. Bussink (NMI), M. Montforts (RIVM), M. Faber (RIVM), P.A.I. Ehlert (Wageningen Environmental Research), L. Veenemans (Wageningen Environmental Research)

Activiteiten

Meststoffen mogen alleen worden toegediend aan landbouwgrond indien de meststoffen voldoen aan de in de Meststoffenwet gestelde criteria. Meststoffen afgeleid van reststoffen en/of afvalstoffen worden door de CDM-werkgroep 'Toetsing stoffen' beoordeeld op basis van een protocol. Het ministerie van LNV beslist uiteindelijk of de afvalstoffen/reststoffen als meststof mogen worden toegediend in de landbouw, op basis van het oordeel van de CDM.

In 2021 werden 18 nieuwe verzoeken in behandeling genomen. Van voorafgaande jaren werden daarnaast nog zijn 7 behandeld, in totaal werden 25 verzoeken beoordeeld. In 2021 werden 13 positieve oordelen opgesteld en 3 negatieve oordelen; 9 verzoeken zijn nog in behandeling wachtende op aanvullende informatie. Eén verzoek kende een looptijd vanaf 2015 en werd voor een derde maal beoordeeld nadat RIVM een stappenplan heeft opgesteld en gepubliceerd voor beoordeling van residuen voor geneesmiddelen op milieurisico's. Met toepassing van dit plan kon tot oordeelvorming worden overgegaan.

Het aantal verzoeken is in 2021 verder gegroeid. Mogelijke oorzaken voor deze toename kunnen zijn:

- Verhoogde inspanning van overheden t.a.v. inspecties in het kader van handhaving.
- Verzoeken leiden veelal tot aanvullende vragen vanuit de werkgroep aan de indiener(s) van de verzoeken via RVO.nl. In beginsel wordt het stellen van vragen bij uitzondering gedaan omdat RVO.nl toetst of alle noodzakelijke informatie aanwezig is in een verzoek voorafgaande aan het doorsturen van een verzoek naar de CDM werkgroep Toetsing Stoffen. Bij technisch inhoudelijke toetsing door de werkgroep blijkt dat echter vaak niet het geval te zijn. De behandeling van de verzoeken vraagt daardoor meer tijd en ook meer inspanning van de CDM werkgroep Toetsing Stoffen. De vertraging die hierbij optreedt en de noodzaak bij de indiener om aanvullende informatie te verschaffen geven mogelijk aanleiding voor het indienen van een nieuw aangepast verzoek, conform het Protocol Beoordeling Stoffen Meststoffenwet, versie 3.2.
- De vrije verhandeling van meststoffen zal wijzigingen kunnen ondergaan door komende implementatie van de EU meststoffenverordening EC/2029/1009 in de Nederlandse Meststoffenwet. Belanghebbenden trachten reststoffen nog onder de huidige systematiek te reguleren.

Producten

Er zijn 25 verzoeken beoordeeld in het kader van toetsing stoffen en co-vergiftingsmaterialen. Daarenboven zijn twee adviezen opgeleverd. De adviezen zijn vertrouwelijk en worden niet gepubliceerd op de CDM-website. De overige verzoeken zijn nog in behandeling.

Ad hoc vragen in kader meststoffenwet

Samenstelling werkgroep

P.A.I. Ehlert (Wageningen Environmental Research)

Activiteiten

NVWA is ondersteund in kader van inspecties bij twee afvalstoffen (co-vergiftingsmaterialen) waarover de CDM werkgroep Toetsing Stoffen een oordeel heeft opgesteld.

Implementatie van de EU Meststoffenverordening EU/2019/1009 in de Meststoffenwet

Samenstelling werkgroep

L. van Schöll (NMI), R. Postma (NMI), P.A.I. Ehlert (Wageningen Environmental Research), D.W. Bussink (NMI), Faber M. (RIVM), M.H.M.M. Montforts (RIVM) en O. Oenema (Voorzitter CDM).

Activiteiten

Op 25 juni 2019 is in het Publicatieblad van de Europese Unie de tekst gepubliceerd voor een nieuwe facultatieve Europese verordening 2019/1009 voor vrij-handelsverkeer van meststoffen binnen de Europese Unie (Fertiliser Products Regulation: FPR) genoemd. De FPR maakt de handel en het transport binnen de EU tussen lidstaten van afval- en reststoffen mogelijk, waardoor het hergebruik van nutriënten, organische stof en zuur neutraliserende waarde in deze stoffen indirect wordt bevorderd. Met de publicatie van de nieuwe facultatieve FPR is ook een nieuwe fase van de beleidsvorming gekomen met betrekking tot de regelgeving voor vrijhandelsverkeer van bemestingsproducten in Nederland. In het CDM project Implementatie van de FPR in de Meststoffenwet worden analyses gemaakt en adviezen opgesteld voor de implementatie van de EU Meststoffenverordening EU/2019/1009 in de Meststoffenwet. Er zijn in 2021 twee studies opgeleverd:

- opties voor opname van biostimulanten in de Nederlandse Meststoffenwet voor zover deze niet ressorteren onder bepalingen van de EU meststoffenverordening.
- effectbeoordeling van organische microverontreinigingen in bemestingsproducten in bemestingsproducten van de EU meststoffenverordening en Nederlandse Meststoffenwet met opties voor toetsing op milieubezwaarlijkheid.

Producten

Faber M., M.H.M.M. Montforts (2021). Organic contaminants in fertilising products. Wageningen, The Statutory Research Tasks Unit for Nature and the Environment (WOT Natuur & Milieu), WOt-technical report (in druk).

Schöll, L. van, R. Postma, P.A.I. Ehlert, L. Veenemans, D.W. Bussink (2021). Opties voor opname van plantbiostimulanten in de Nederlandse Meststoffenwet; WP-2 Implementatie van VO-EU 2019/1009 in de Meststoffenwet. Wettelijke Onderzoekstaken Natuur & Milieu, WOt-technical report. 111 blz.; 1 fig.; 4 tab.; 29 ref; 6 Bijlagen (in druk).

Analyse oplossingsrichtingen vermindering nitraatuitspoeling in zand- en lössgebieden

Samenstelling werkgroep

Het concept-advies is opgesteld door secretaris (G. Velthof) en voorzitter (O. Oenema) van de CDM en gereviewd door leden van de CDM.

Activiteiten

Het ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit (LNV) heeft de CDM verzocht een ex-ante beoordeling uit te voeren van 11 mogelijke maatregelen om de waterkwaliteit in gebieden met uitspoelingsgevoelige gronden en teelten te verbeteren, ten behoeve van het zevende en achtste actieprogramma Nitraatrichtlijn (2022-2029). Daarbij is gevraagd om zowel aan de doelstellingen van de Nitraatrichtlijn als aan die van de Kaderrichtlijn Water te toetsen.

Producten

11 januari 2021. CDM-advies ‘Analyse oplossingsrichtingen vermindering nitraatuitspoeling in zand- en lössgebieden’

Toetsing wetenschappelijke onderbouwing Nederlandse derogatie van de Nitraatrichtlijn

Samenstelling werkgroep

D. Fraters (RIVM), J. van Middelkoop (Wageningen Livestock Research), M. de Haan (Wageningen Livestock Research), R. Schils (Wageningen Plant Research) en G. Velthof (secretaris CDM).

Activiteiten

Op verzoek van LNV heeft de CDM de uitgangspunten die in 2006 zijn gebruikt bij de wetenschappelijke onderbouwing van de derogatie van de Nitraatrichtlijn getoetst aan de resultaten van de monitoring op derogatiebedrijven in het Landelijk Meetnet Effecten Mestbeleid.

Producten

15 maart 2021. CDM-advies ‘Toetsing wetenschappelijke onderbouwing Nederlandse derogatie van de Nitraatrichtlijn’

Actualisatie Handreiking bedrijfsspecifieke excretieberekening (BEX) in 2021

Samenstelling werkgroep

W. Spek, J. de Boer en M. de Haan (Wageningen Livestock Research), J. Dijkstra (Wageningen Universiteit; Diervoeding) en O. Oenema (voorzitter CDM).

Activiteiten

De CDM heeft op verzoek van het ministerie van LNV nagegaan of en zo ja op welke onderdelen de Handreiking Bedrijfsspecifieke Excretieberekening (BEX) in 2021 moet worden aangepast.

Producten

19 april 2021. CDM-advies ‘Actualisatie Handreiking bedrijfsspecifieke excretieberekening (BEX) in 2021’

Löss als aparte grondsoort in het mestbeleid

Samenstelling werkgroep

Advies opgesteld door G. Velthof (secretaris CDM) en O. Oenema (voorzitter CDM). Review door W. van Dijk (Wageningen Plant Research), H.P Broers (TNO), D. Fraters (RIVM) en leden van de CDM.

Activiteiten

De CDM heeft op verzoek van het ministerie van LNV nagegaan of het onderscheid tussen lössgronden en zandgronden in de Meststoffenwet, m.b.t. gebruiksnormen en gebruiksvoorschriften, aangepast dient te worden.

Producten

15 juni 2021. CDM-advies 'Löss als aparte grondsoort in het mestbeleid'

Doorrekening bronmaatregelen stikstof in de melkveehouderij

Samenstelling werkgroep

Advies opgesteld door G. Velthof (secretaris CDM) en O. Oenema (voorzitter CDM). Review door J. Huijsmans (Wageningen Plant Research), L. Sebek (Wageningen Livestock Research), B. Philipsen (Wageningen Livestock Research) en leden van de CDM.

Activiteiten

Op verzoek van het ministerie van LNV heeft de CDM de effecten van drie bronmaatregelen voor vermindering van de ammoniakemissie uit de melkveehouderij geanalyseerd; i) vermindering van het ruw-eiwitgehalte (RE) van het rantsoen van melkvee tot gemiddeld 160 g per kg drogestof in 2025 op sectorniveau, (ii) 180 uur meer beweiding op sectorniveau in 2025 en (iii) verdunning van mest (1 deel water op 2 delen mest) bij toediening via zodenbemesting op 50% van het areaal grasland op zandgronden in 2025.

Separaat (later) zijn door Wageningen Economic Research de economische effecten van voornoemde drie maatregelen geanalyseerd.

Producten

22 juni 2021. CDM-advies 'Doorrekening bronmaatregelen stikstof in de melkveehouderij'

Sturen op duurzame bouwplannen voor verbetering waterkwaliteit

Samenstelling werkgroep

Het concept-advies is opgesteld door secretaris (G. Velthof) en voorzitter (O. Oenema) van de CDM en gereviewd door leden van de CDM.

Activiteiten

Op verzoek van LNV heeft de CDM een advies opgesteld over de effecten van de door het ministerie gestelde kaders voor duurzame bouwplannen op de kwaliteit van grond- en oppervlaktewater, bodemkwaliteit en de emissie van broeikasgassen.

Producten

3 september 2021. CDM-advies 'Sturen op duurzame bouwplannen voor verbetering waterkwaliteit'.

Afwenteling van milieueffecten bij het tijdig oogsten van snijmaïs

Samenstelling werkgroep

De CDM heeft een aantal deskundigen (dr. L. Sebek, dr J. Dijkstra, dr H. van Laar en dr. H. van Schooten, allen Animal Science Group van WUR, en dr J. Oenema van Wageningen Plant Research) geraadpleegd en het spoedadvies opgesteld.

Activiteiten

Op verzoek van het ministerie van LNV heeft de CDM een advies opgesteld over de mogelijke afwenteling van milieueffecten bij het tijdig oogsten van snijmaïs. Bij een tijdige oogst kan voldaan worden aan de verplichting om per 1 oktober een nagewas gezaaid te hebben op zand- en lössgronden ter beperking van nitraatuitspoeling, maar de rijpheid van de snijmaïs is dan niet altijd optimaal. De afrijping van snijmaïs was in 2021 relatief laat.

Producten

28 september 2021. CDM-advies ‘Afwenteling van milieueffecten bij het tijdig oogsten van snijmaïs’

Kwalitatieve beoordeling wijzigingen voorstel beleidspakket 7de Actieprogramma Nitraatrichtlijn

Samenstelling werkgroep

E. van Boekel, P. Groenendijk, H. Kros (Wageningen Environmental Research), W. van Dijk en G.J. Noij (Wageningen Plant Research) en G. Velthof (de secretaris van de CDM).

Activiteiten

Op verzoek van LNV heeft de CDM een kwalitatieve beoordeling gegeven van de voorgestelde wijzigingen in het concept 7^e actieprogramma Nitraatrichtlijn.

Producten

25 november 2021. CDM-advies ‘Kwalitatieve beoordeling wijzigingen voorstel beleidspakket 7de Actieprogramma Nitraatrichtlijn’.

Analyses mestmarkt en mestverwerking

Activiteiten

In 2021 zijn verkennende analyses uitgevoerd van de onzekerheden in de mestboekhouding van veehouderijbedrijven die een mestoverschot hebben. Ook zijn verkenningen gestart naar de toekomstige behoefte aan mestverwerking, voorsortierend op een nieuw mestbeleid. Deze verkenningen worden in 2022 voortgezet.

Reviews

Het volgende rapporten zijn geviewed:

van Duijnen, R., Blokland, P. W., Vrijhoef, A., Fraters, D., Doornewaard, G. J., & Daatselaar, C. H. G. (2021). Landbouwpraktijk en waterkwaliteit op landbouwbedrijven aangemeld voor derogatie in 2019. (RIVM-rapport; No. 2021-0057). Rijksinstituut voor Volksgezondheid en Milieu (RIVM).

Nederlands Centrum Mestverwaarding (2021). Landelijke rapportage en inventarisatie export en verwerking dierlijke mest 2021. Concept V3.1

5. Adviezen van de CDM aan het ministerie van LNV

De CDM heeft de volgende adviezen gegeven aan het ministerie van LNV in 2021.

- 11 januari 2021. CDM-advies ‘Analyse oplossingsrichtingen vermindering nitraatuitspoeling in zand- en lössgebieden’
- 15 maart 2021. CDM-advies ‘Toetsing wetenschappelijke onderbouwing Nederlandse derogatie van de Nitraatrichtlijn’
- 19 april 2021. CDM-advies ‘Actualisatie Handreiking bedrijfsspecifieke excretieberekening (BEX) in 2021’
- 15 juni 2021. CDM-advies ‘Löss als aparte grondsoort in het mestbeleid’
- 22 juni 2021. CDM-advies ‘Doorrekening bronmaatregelen stikstof in de melkveehouderij’
- 3 september 2021. CDM-advies ‘Sturen op duurzame bouwplannen voor verbetering waterkwaliteit’
- 28 september 2021. CDM-advies ‘Afwenteling van milieueffecten bij het tijdig oogsten van snijmaïs’
- 25 november 2021. CDM-advies ‘Kwalitatieve beoordeling wijzigingen voorstel beleidspakket 7de Actieprogramma Nitraatrichtlijn’
- 2 december 2021. CDM-advies ‘Voortgang actualisatie excretieforfaits van melkkoeien en vleesvee’

- Er zijn 25 verzoeken beoordeeld in het kader van toetsing stoffen en co-vergistingmaterialen. Er twee adviezen opgeleverd. De adviezen zijn vertrouwelijk en worden niet gepubliceerd op de CDM-website. De overige verzoeken zijn nog in behandeling.

- Er zijn in 2021 twee ad-hoc vragen beantwoord van LNV en NVWA over verschillende aspecten van de meststoffenwet.

Een kopie van deze adviezen is beschikbaar op de website van de CDM via: <http://www.cdm.wur.nl/>

In Bijlage 1 wordt een overzicht gegeven van het aantal adviezen en andere producten die de CDM sinds 2005 heeft gegeven.

6. Correspondentie met Tweede Kamer waarin aan CDM wordt gerefereerd

24 december 2021. Betreft Voortgang diverse onderwerpen mestbeleid

... Op mijn verzoek heeft de CDM in de eerste helft van dit jaar aanvullende analyses gemaakt van de excreties van stikstof en fosfaat door melkkoeien en vleesvee en heeft daarbij experts uit de praktijk, veevoerindustrie, WUR en CBS betrokken.

De CDM adviseert om na die publicatie een aanvullende update van de nu geadviseerde excretienormen uit te voeren, welke dan meegenomen kan worden bij de actualisering per 1 januari 2023.

De conclusie van de CDM is dat dit de druk op bijstelling van het fosfaatrechtenstelsel (verder) doet toenemen en dat daarom een dierrechtenstelsel in plaats van een fosfaatrechtenstel overwogen zou kunnen worden.

Ten aanzien van de biologische melkveehouderij heeft de CDM in een eerder advies (Kamerstuk 35208, nr. 18) aangegeven geen noodzaak meer te zien om deze sector wat betreft de excretieforfaits anders te behandelen dan de gangbare melkveehouderij.

Gelet op de nu eerst mogelijke inwerkingtredingsdatum van 1 januari 2023 laat ik het aan mijn ambtsopvolger om zich te beraden op de adviezen van de CDM en hoe daaraan opvolging te geven.

21 december 2021. Betreft Beantwoording vragen over de uitbreiding van zeker 360 veehouderijen te midden van de natuurgedrag

De Commissie Deskundigen Meststoffenwet (CDM) heeft in 2020 het advies 'Stikstofverliezen uit mest in stallen en mestopslagen' uitgebracht. De CDM bevestigt de CBS-studie, waarin wordt geconcludeerd dat de effectiviteit van emissiearme stallen, om NH₃-emissie te beperken, minder groot lijkt dan eerder bepaald.

Voorts is, zoals ook in mijn antwoord op vraag 2 is aangegeven, in mijn brief aan uw Kamer van 13 oktober 2020, 'Aanbieding en reactie op CDM-advies 'Stikstofverliezen uit mest in stallen en mestopslagen' (Kamerstuk 35 334, nr. 122) een onderzoek aangekondigd naar de effectiviteit van emissiearme stalsystemen in de praktijk. De resultaten daarvan komen naar verwachting in de eerste helft van 2022 beschikbaar.

8 december 2021. Betreft Beantwoording schriftelijke vragen over het bericht 'Honderden veehouderijen bij natuurgebieden mogen toch uitbreiden'

De Commissie Deskundigen Meststoffenwet (CDM) heeft in 2020 het advies 'Stikstofverliezen uit mest in stallen en mestopslagen' uitgebracht. De CDM bevestigt de CBS-studie, waarin wordt geconcludeerd dat de effectiviteit van emissiearme stallen, om NH₃-emissie te beperken, minder groot lijkt dan eerder bepaald.

2 december 2021. Betreft Beantwoording vragen bij de behandeling van de LNV-begroting 2022

Bij de verlenging van de huidige derogatie heeft de Commissie Deskundigen Meststoffenwet advies uitgebracht over de milieueffecten (Kamerstuk 33 037, nr. 369) waaruit is gebleken dat derogatie positieve effecten heeft op waterkwaliteit, klimaat en agrobiodiversiteit, maar wel kan leiden tot een hogere ammoniakemissie vanwege de hogere toegestane dierlijke mestgift. Dit laatste heeft ertoe geleid dat aanvullende voorwaarden zijn gesteld door de Europese Commissie in de huidige derogatiebeschikking.

Ik vraag de Commissie Deskundigen Meststoffenwet (CDM) advies uit te brengen over de aanwijzing van de wintergewassen voorafgaand aan de opstelling van de ontwerpregelgeving.

26 november 2021. Algemene reactie op ingediende zienswijzen op het ontwerp 7e actieprogramma Nitraatrichtlijn

Verder zal de verplichting om uiterlijk 1 oktober een vanggewas in te zaaien op zand- en lössgrond mogelijk een uitzondering kennen voor wintergroenten, bloembollen die in het najaar worden gepoot, suikerbieten en mogelijk ook zetmeelaardappelen. De commissie deskundigen meststoffenwet (CDM) zal daar advies over uitbrengen.

26 november 2021 Was – wordt tabel 7e actieprogramma Nitraatrichtlijn

Bij inzaai na 1 november (of geen inzaai) geldt de maximale korting. Indien op 1 november geen vanggewas ingezaaid is, geldt de maximale korting. Het vanggewas dient tot minimaal 1 februari te blijven staan. Bij de vaststelling van de definitieve kortingen zal een advies van de CDM worden opgevraagd.

Motie TK en consultatie inbreng. Na deze teelten (CDM-advies) is beperkte bemesting nodig om een (niet- vlinderbloemige) groenbemester/vanggewas goed te laten groeien omdat er bijna geen nutriënten over zijn na de hoofdteelt.

De start van het uitrijdseizoen van drijfmest en dunne fractie dierlijke mest wordt voor bouwland verlaat met een maand (toegestaan vanaf 15 maart i.p.v. 15 februari). Hierbij kunnen vroege teelten worden aangewezen waar deze verschuiving niet (volledig) zal gelden (CDM stelt lijst op).

Daarnaast wordt de maatregel om de start van het uitrijdseizoen vaste mest met een maand te vervroegen specifiek gericht op en dus beperkt tot storrijke vaste mest op zand- en lössgrond, in aansluiting op het CDM-advies 'Effecten van mesttoediening op regenwormen als voedsel voor weidevogels', 17-09-2020.

26 november 2021. Beslisnota bij Kamerbrief over 7e actieprogramma Nitraatrichtlijn

Met het gewijzigde 7e AP worden de doelen voor verbetering van de grondwaterkwaliteit onder landbouwbedrijven behaald (bijlage CDM advies definitief 7e AP).

In het 6e AP is opgenomen dat het gebruik van de gecombineerde indicator per 1 januari 2021 ingevoerd zou worden. De opsplitsing in 5 klassen is hierin vastgelegd, de

klassengrenzen zijn later bepaald gebaseerd op CDM-advies.

26 november 2021. Betreft Zevende actieprogramma Nitraatrichtlijn (naar Eerste en Tweede Kamer)

Al deze zaken hebben geleid tot aanpassingen in het maatregelenpakket zoals dat was opgenomen in het ontwerp 7e AP, met als gevolg een netto neutraal effect op de verbetering van de waterkwaliteit ten overstaan van het ontwerp 7e AP (bijlage 6), mits bij de implementatie rekening wordt gehouden met een aantal aanbevelingen zoals verwoord door de Commissie Deskundigen Meststoffenwet (CDM) in het advies. Dit blijkt uit de CDM beoordeling van de voorgenomen aanpassingen ten aanzien van het effect op de waterkwaliteit (bijlage 6). Dit alles heeft geresulteerd in het bijgevoegde definitieve 7e AP (bijlage 1, zie ook een 'was-wordt'-tabel in bijlage 2 waarin de aanpassingen in het 7e AP ten opzichte van het ontwerp zijn weergegeven).

Wat betreft winterteelten wordt advies gevraagd aan de CDM over de wintergewassen die uitgezonderd kunnen worden van de verplichting tot inzaai van vanggewassen.

Het vanggewas dient tot minimaal 1 februari te blijven staan. Voor de vaststelling van de definitieve kortingen zal een advies van de CDM worden gevraagd.

De start van het uitrijdseizoen van drijfmest en dunne fractie dierlijke mest wordt voor bouwland verlaat met een maand (toegestaan vanaf 15 maart in plaats van 15 februari). Dit sluit aan bij een goede landbouwpraktijk. Hierbij kunnen vroege teelten worden aangewezen waarvoor deze verschuiving niet (volledig) zal gaan gelden. De CDM wordt gevraagd hiervan een lijst op te stellen. Met deze aanpassing in de uitrijdperiode kan de aanmeldplicht van percelen voor maïsteelt vervallen, waardoor de administratieve last vermindert.

Uit de milieueffectrapportage, het addendum op de milieueffectrapportage en het CDM advies over de aanpassingen ten opzichte van het ontwerp 7e AP, blijkt dat met het 7e AP doelbereik voor het grondwater in zicht komt, maar dat de oppervlaktewaterkwaliteitsdoelen nog niet gehaald worden.

De CDM heeft hiervoor een advies opgesteld, waarin een voorstel is gedaan voor een klassenindeling. Hierbij is als uitgangspunt gehanteerd dat er een zo neutraal mogelijke overgang zou plaatsvinden wat betreft de fosfaatplaatsingsruimte. De verwachting daarbij was dat de gemiddelde veranderingen op bedrijfsniveau ook beperkt zouden zijn, al is door de CDM ook expliciet aangegeven dat niet uit te sluiten is dat de effecten voor individuele bedrijven relatief groot konden zijn. Najaar 2020 is gebleken dat, vooral in Zeeland, akkerbouwers te maken zouden krijgen met relatief grote afnames in fosfaatplaatsingsruimte op bedrijfsniveau. Destijds heb ik de CDM wederom advies gevraagd over wat deze relatief grote afnames kan verklaren. Een mogelijke verklaring van de CDM was dat het meer bodemgebonden fosfaat, dat tot uiting komt in het P-AL getal van de gecombineerde indicator, eerder niet gebruikt werd in de bepaling van de fosfaatgebruiksnorm voor bouwland. Jonge zeeklei heeft van nature een relatief grote hoeveelheid bodemgebonden fosfaat, waardoor dit effect vooral sterk naar voren komt in de akkerbouw in Zeeland. Een lagere fosfaatgift zou in dat geval zowel landbouwkundig als milieukundig juist zijn.

26 november 2021. CDM-advies ‘Kwalitatieve beoordeling voorgestelde wijzigingen in het 7e actieprogramma Nitraatrichtlijn’

Op verzoek van het ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit heeft de Commissie Deskundigen Meststoffenwet een kwalitatieve beoordeling gegeven van de voorgestelde wijzigingen in het concept 7 actieprogramma Nitraatrichtlijn.

17 november 2021. Betreft Beantwoording vragen over brieven inzake het stikstofbeleid

Er lopen meerdere onderzoeken naar de uitstoot van methaan, ammoniak en lachgasemissies uit melkveestallen, waarbij ook vloeren worden onderzocht. Zie hiervoor ook de brief aan de Tweede Kamer van 13 oktober 2020, ‘Aanbieding en reactie op CDM-advies ‘Stikstofverliezen uit mest in stallen en mestopslagen’ (Kamerstuk 35 334, nr. 122).

16 november 2021. Betreft Beantwoording vragen over 'de uitspraak van de rechtbank Midden-Nederland d.d. 22 september 2021 met betrekking tot 17 agrarische bedrijven en één slachterij’

Als er duidelijke aanwijzingen zijn dat een emissiefactor onjuist is, wordt nader onderzoek gedaan dat kan leiden tot aanpassing van de emissiefactor. Voorts is mijn brief aan uw Kamer van 13 oktober 2020, ‘Aanbieding en reactie op CDM-advies ‘Stikstofverliezen uit mest in stallen en mestopslagen’ (Kamerstuk 35 334, nr. 122) een onderzoek aangekondigd naar de effectiviteit van emissiearme stalsystemen in de praktijk. De resultaten daarvan komen naar verwachting in de eerste helft van 2022 beschikbaar. Het trekken van beleidsconclusies op basis van dit onderzoek is aan het nieuwe kabinet.

28 oktober 2021. Betreft Beantwoording van vragen over niet rijpe mais en de uiterste datum voor inzaaien van het vanggewas

Met mijn brief van 30 september jl. (kenmerk 2021D36100) heb ik uw Kamer ook geïnformeerd over een advies van de Commissie Deskundigen Meststoffenwet (CDM) over ‘Afwenteling van milieueffecten bij het tijdig oogsten van snijmais’. Uit dit advies volgt, net zoals uit het in de vraag aangehaalde onderzoek, dat het gebruik van onrijpe snijmais in het rantsoen kan leiden tot meer methaanemissie. Echter, de CDM wijst ook op mogelijk mitigerende effecten van de samenstelling van het mengvoer. De extra methaanemissie kan dus in de praktijk lager zijn dan is vastgesteld in het in de vraag aangehaalde onderzoek.

Ik begrijp dat melkveehouders zich zorgen maken over het oogsten en voeren van niet rijpe mais. Mede om die reden heb ik de CDM verzocht mij te adviseren over de effecten hiervan (zie het antwoord op vraag 5). Uit dit advies volgt dat het voeren van onrijpe mais an sich kan leiden tot pensverzuring bij de koeien en zo een nadelig effect kan hebben op de pensflora. De CDM wijst erop dat dit gecompenseerd kan worden door meer structuurrijk voer, zoals stro en graskuil, te voeren of pensbuffers, zoals bijvoorbeeld natriumcarbonaat, te gebruiken. Ik ben dan ook niet van mening dat het voeren van niet rijpe mais onverantwoord zou zijn uit oogpunt van dierenwelzijn.

Hierover heeft de Commissie Deskundigen Meststoffenwet (CDM) eerder advies uitgebracht. Hieruit komt naar voren dat het groeiseizoen in deze regio’s later begint, waardoor gewassen (bij gelijke rassen) langer moeten doorgroeien om rijp te worden. Uit onderzoek van de CDM blijkt ook dat het later inzaaien van vanggewassen tot een scherpe

daling van de effectiviteit leidt ten aanzien van nitraatuitspoeling. In Noord-Nederland begint het groeiseizoen later dan in Zuid- en Midden-Nederland als gevolg van verschillen in de daglengte en lagere temperaturen, maar het groeiseizoen eindigt ook eerder. Dat is ook het geval bij de groei van vanggewassen, zoals ook blijkt uit de door de CDM berekende gemiddelde reductie in nitraatuitspoeling in milligram nitraat per liter die bereikt kan worden door de inzaai van een vanggewas. In Zand-Noord wordt bij inzaai op 1 oktober een reductie van gemiddeld 20 mg nitraat /l bereikt, bij inzaai op 15 oktober is de gemiddelde reductie nog maar 3 mg nitraat /l.

15 oktober 2021. Betreft Toezeggingen en voortgang 7e actieprogramma Nitraatrichtlijn

Op mijn verzoek heeft de CDM een advies gegeven over de milieueffecten van derogatie van de Nitraatrichtlijn (Kamerstuk 33037, nr. 369). Uit dit advies blijkt dat derogatie, onder meer als gevolg van de voorwaarde ten aanzien van grasland, positief bijdraagt aan de waterkwaliteit, het klimaat en de agrobiodiversiteit. Derogatie kan als gevolg van de hogere toegestane dierlijke mestgift wel leiden tot een hogere ammoniakemissie. Indien de derogatie zou wegvallen, is de verwachting dat een deel van het grasland dat nu wordt aangehouden om aan de derogatievoorwaarden te voldoen, zal worden omgezet in bouwland. Dit zou een negatief effect hebben op de waterkwaliteit, klimaat en agrobiodiversiteit.

8 oktober 2021. Betreft Beantwoording vragen over Gegoochel met stikstof waardoor de natuur achteruitboert

In mijn brief van 13 oktober 2020 aan uw Kamer (Kamerstuk 35 334, nr. 359) heb ik u geïnformeerd over het advies over de effectiviteit van emissiearme stallen dat ik heb gevraagd aan de Commissie Deskundigen Meststoffenwet (CDM) naar aanleiding van het CBS-rapport over gasvormige stikstofverliezen en de opvolging van dit advies.

30 september 2021. Betreft Reactie op verzoeken tot uitstel inzaaidatum vanggewas na maïs voor het groeiseizoen 2021

Aangezien in deze context ook de voederwaarde van de eventueel nog niet-afgerijpte maïs van belang is, en mogelijke effecten hiervan op andere beleidsdossiers zoals stikstof en klimaat, heb ik ook de Commissie Deskundigen Meststoffenwet (CDM) om advies gevraagd. Beide adviezen heb ik inmiddels ontvangen. Ten aanzien van de voederwaarde van nog niet-afgerijpte maïs geeft de CDM aan dat er afwenteling kan plaatsvinden op methaanemissie als geen uitstel voor inzaai wordt verleend. Ook geeft zij aan dat er mogelijk risico's ontstaan voor de diergezondheid, maar dat deze goed te ondervangen zijn met het voeren van structuurrijk voer zoals stro en graskuil, en het gebruik van pensbuffers. Daarnaast geeft zij aan dat, uit een analyse van monsters uit de snijmaïskuilen, de indruk ontstaat dat één of twee weken eerder oogsten van de snijmaïs niet altijd onvoordelig hoeft te zijn voor de voederwaarde hiervan, en dus voor de melkproductie en opbrengsten van de veehouder. Eén of twee weken eerder oogsten zou sterk bijdragen aan de vervroeging van de oogst en de tijdige inzaai van een nagewas om de nitraatuitspoeling te beperken. Het is dus naar de toekomst toe van belang deze vervroeging te laten plaatsvinden.

Ik wil ondernemers, gelet op de constatering van de TCB en CDM over het nut van extra afrijpen, met nadruk oproepen niet tot deze datum te wachten, maar zo snel als kan hun maïs te oogsten.

30 september 2021. Advies afwenteling van milieueffecten bij tijdig oogsten snijmaïs

De Commissie Deskundigen Meststoffenwet adviseert over de effecten van onrijpe snijmaïs in het rantsoen van rundvee op stikstofexcretie, ammoniakemissie, methaanemissie en de gezondheid van het rundvee.

6 september 2021. Betreft Ontwerp 7e actieprogramma Nitraatrichtlijn, aankondiging publieke consultatie en stand van zaken derogatie

De Commissie Deskundigen Meststoffenwet (CDM) heeft aanvullend advies uitgebracht over de effecten van duurzame bouwplannen (bijlage 3). Mede op basis van beide rapporten heb ik het ontwerp 7e AP samengesteld, dat ik met de onderliggende stukken heden ter publieke consultatie voorleg in het kader van de verplichte m.e.r.-procedure.

Om deze reden heb ik separaat de Commissie Deskundigen Meststoffenwet (CDM) om een advies gevraagd ten aanzien van de verwachte effectiviteit van duurzame bouwplannen. Indicatieve berekeningen door de CDM laten zien dat door één op drie rustgewassen te telen en een vanggewas te zaaien vóór 1 oktober na alle hoofdgewassen, de nitraatnorm van 50 mg nitraat per liter waarschijnlijk gemiddeld bereikt kan worden in de zand- en lössregio's. Onder de open teelten (alle gewassen exclusief gras, snijmaïs en overig ruwvoer) lijkt de nitraatconcentratie voor zand- en lössgronden gemiddeld te komen op 52 mg/L onder zuidelijk zand tot 41 mg/L onder löss. De gebiedsgemiddelde concentratie als gevolg van alle gewassen en teelten zal dan lager liggen. De CDM merkt bij deze indicatieve berekeningen op dat de onzekerheid in de berekende verminderingen van de nitraatuitspoeling naar het grondwater en van de stikstof- en fosfaatuitspoeling en -afspoeling naar het oppervlaktewater relatief groot is. Zij pleit om deze reden voor een gebiedsgerichte en gefaseerde invoering van duurzame bouwplannen in de praktijk, in eerste instantie in pilotvorm. Voor de hand ligt dan invoering in die gebieden waar duurzame bouwplannen naar verwachting het effectiefst zijn en de opgave groot is, waarmee de CDM uitkomt op het zuidelijk zandgebied. Ik pleit voor het volgen van het advies van de CDM wat betreft een gefaseerde invoering van duurzame bouwplannen, maar stel wel voor om deze maatregel meteen over het gehele land gefaseerd in te voeren. Hiermee wordt een grotere garantie op doelbereik ingebouwd dan bij het louter toepassen van de maatregelen uit de MER. Tevens wordt een "waterbedeffect" van teelten die over het land verschuiven, voorkomen.

6 september 2021. CDM-advies 'Löss als aparte grondsoort in het mestbeleid'

Op verzoek van het ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit heeft de Commissie Deskundigen Meststoffenwet (CDM) nagegaan of het onderscheid tussen lössgronden en zandgronden in de Meststoffenwet, m.b.t. gebruiksnormen en gebruiksvoorschriften, aangepast dient te worden. Dit verzoek is voortgekomen uit de pilot "Slim Bemesten" in Zuid-Limburg.

20 juli 2021. Betreft Uitwerking managementmaatregelen melkveehouderij ten behoeve van stikstofreductie

In technische werkgroepen zijn realistische sectordoelen en uitwerkingen voorbereid. Vervolgens zijn deze uitwerkingen van de maatregelen en de bijbehorende sectorendoelen doorgerekend door de Commissie Deskundigen Meststoffenwet (CDM).

Uit de doorrekening door de CDM blijkt dat met de afspraak om het ruweiwitgehalte in het melkveevoerrantsoen stapsgewijs te verlagen tot maximaal 160 g RE/kg ds in 2025, de ammoniakemissie met 3,5 kton per jaar afneemt in 2025. Of een verdere verlaging van het ruw-eiwitgehalte en daarmee een verdere afname van de ammoniakemissie in de jaren na 2025 realistisch is, is nu nog niet duidelijk.

Uit de CDM-doorrekening blijkt dat bij gezamenlijk invoeren van de drie managementmaatregelen dit kan leiden tot een vermindering van de ammoniakemissie uit de melkveehouderij van totaal 4,6 tot 5,2 kton per jaar in 2025. Dit komt neer op een vermindering van 9 à 10% van de ammoniakemissie uit de melkveehouderij. De grootste bijdrage wordt geleverd door de verlaging van het ruw eiwitgehalte van het rantsoen van melkvee. De ammoniakemissie neemt hierdoor met 3,5 kton per jaar af. Door het gemiddelde aantal uren weidegang te vergroten met 180 uur neemt de ammoniakemissie met 0,7 kton af per jaar. Door drijfmest verdund met water toe te dienen via zodenbemesting op 50% van het areaal grasland op zandgronden neemt de ammoniakemissie naar verwachting met 0,4 tot 1,0 kton per jaar af. Een vergelijking tussen de eerdere berekeningen door Planbureau voor de Leefomgeving (PBL) in het kader van het pakket structurele aanpak laten zien dat de uitkomsten op dezelfde lijn zitten. Alleen het verdunnen van mest kent een lagere berekende emissie. Een verklaring hiervoor is dat het uitgangspunt van de CDM-doorrekening voor mestverdunding is 50% van het grasland op zandgrond terwijl de PBL-berekening uitging van toepassing op al het grasland gelegen op zandgronden.

5 juli 2021. Betreft Beantwoording schriftelijk overleg n.a.v. Akkoord Gemeenschappelijk Landbouwbeleid

Met uw vraag over onderzoek naar uitspoeling van mineralen op oude zeeklei neem ik aan dat u doelt op de invoering van de gecombineerde fosfaatindicator per 1 januari jl. en de gevolgen hiervan voor individuele ondernemers. In mijn brief van 24 december 2020 (Kamerstuk 33037, nr. 381) heb ik aangegeven dat de Commissie Deskundigen Meststoffenwet (CDM) een advies heeft uitgebracht over de grotere verschillen die als gevolg hiervan optreden. Dit doet zich met name voor in de akkerbouw in Zeeland. Het meerekenen van de fosfaatbodemvoorraad op zeeklei leidt tot een lagere fosfaatgebruiksnorm. Jonge zeeklei is van nature rijk aan fosfaat. Uit het CDM-advies komt naar voren dat de gecombineerde indicator rekening houdt met de bodemvoorraad, waardoor er meer beschikbaar fosfaat naar voren komt dan de oude indicator. Om te voorzien in een meer geleidelijke transitie naar deze systematiek heb ik in 2021 voorzien in een bredere overgangsregeling. Met het eerdergenoemde CDM-advies heb ik laten onderzoeken welke effecten op zeeklei optreden. Ik voorzie op dit moment geen aanvullend onderzoek naar uitspoeling van mineralen op oude zeeklei. Zoals in voornoemde brief is aangegeven ben ik over dit onderwerp in gesprek met de sector. Ik monitor, zoals destijds aangegeven, de effecten van de invoering van de gecombineerde indicator en deze zullen mede als input dienen voor het ontwerp zevende actieprogramma Nitraatrichtlijn.

5 juli 2021. Betreft Jaarlijkse rapportages mestbeleid

Naar de hoogte van de boetes zijn meerdere studies gedaan, zoals het advies van de Commissie van Deskundigen Meststoffenwet (CDM) naar de doeltreffendheid van de straffen en sancties die volgens de Meststoffenwet worden opgelegd (Kamerstuk 33037, nr. 373).

22 juni 2021. Advies "Doorrekening bronmaatregelen stikstof in de melkveehouderij"

De Commissie Deskundigen Meststoffenwet heeft de effecten van 3 maatregelen voor vermindering van de ammoniakuitstoot uit de melkveehouderij geanalyseerd. Het gaat om de maatregelen minder eiwit in veevoer, koeien meer in de wei en verdunnen van mest bij gebruik op zandgronden.

17 mei 2021. Betreft Beantwoording vragen over de rechterlijke uitspraak over het verlenen van een Wnb-vergunning ten behoeve van het wijzigen van een melkveehouderij

Het CBS/CDM-onderzoek waar de uitspraak van de voorzieningenrechter naar verwijst, laat zien dat de techniek in de praktijk mogelijk niet goed gebruikt wordt. Het rendement wordt dan niet gehaald en de onzekerheidsmarge neemt toe. Dat is zorgelijk. In bovengenoemde brief aan uw Kamer over het CDM-advies is hiervoor een onderzoek aangekondigd naar de praktijk van omgaan met techniek. In die brief staat dat de resultaten daarvan eind 2021 beschikbaar komen.

De inzichten uit het CBS/CDM-onderzoek zullen worden meegenomen bij nieuwe berekeningen van de emissies van ammoniak uit de landbouw en van de effecten van bronmaatregelen.

10 mei 2021. Betreft Beantwoording schriftelijke vragen incidentele suppletoire begroting LNV 2021

Op welke manier worden de landelijke mestexcretiecijfers berekend?

Antwoord. Het CBS berekent jaarlijks de mestproductie en de excretie van stikstof en fosfaat van de Nederlandse veestapel. De mestproductie en mineralenexcretie worden berekend door factoren in kilogram per dier en per jaar te vermenigvuldigen met het aantal dieren in de Landbouwtelling. De excretiefactoren worden jaarlijks en met ingang van dit jaar vastgesteld door een werkgroep van experts samengesteld door de Commissie van Deskundigen Meststoffenwet (CDM) op basis van een balans per dier: excretie = opname met voer – vastlegging in dierlijke producten. Verder wil ik u verwijzen naar mijn brief van 12 augustus 2019 (Kamerstuk 33 037, nr. 361) en bijbehorende bijlagen in reactie op het verzoek van de vaste commissie van 7 augustus 2019 om gehanteerde rekenregels en uitgangspunten voor de actualisatie van de excretieforfaits openbaar te maken.

13 april 2021. Betreft Opgave en voortgang zevende actieprogramma Nitraatrichtlijn

Met het oog op de gesprekken die met de Europese Commissie gevoerd gaan worden, heb ik de Commissie Deskundigen Meststoffenwet verzocht de uitgangspunten die in 2006 ten grondslag lagen aan de wetenschappelijke onderbouwing van de derogatie, te toetsen aan de resultaten van de monitoring op derogatiebedrijven in het Landelijk Meetnet Effecten

Mestbeleid. Uit dit advies komt naar voren dat de criteria en argumenten waarop de derogatie in 2006 gebaseerd was, namelijk een lang groeiseizoen, hoge stikstofopname en hoog denitrificatievermogen, nog steeds gelden (zie bijlage).

13-04-2021. Kamerbrief over voortgang diverse mestonderwerpen

Minister Schouten informeert de Tweede Kamer over de voortgang van diverse mestonderwerpen en biedt twee adviezen aan van de Commissie Deskundigen Meststoffenwet (CDM): Advies 'Analyse oplossingsrichtingen vermindering nitraatuitspoeling in zand- en lössgebieden' en 'Verkennde analyse van het stelsel van stikstofgebruiksnormen'.

In mijn brief van 30 oktober 2020 (Kamerstukken II, 2020/2021 33037, nr. 376) heb ik aangegeven dat door de CDM een analyse is uitgevoerd naar het huidige stelsel van stikstofgebruiksnormen. Die bied ik u hierbij aan. De CDM adviseert om, naast een update van het huidige stikstofgebruiksnormenstelsel, een nadere analyse uit te voeren naar mogelijke oplossingsrichtingen voor die gebieden waar de waterkwaliteitsdoelstellingen nog niet zijn gerealiseerd. Op basis van dit advies is een nieuwe adviesvraag gedaan bij de CDM. Ook deze analyse van mogelijke oplossingsrichtingen is uitgevoerd en bied ik uw Kamer hierbij aan.

26 januari 2021. Betreft Beantwoording nadere vragen jaarlijkse rapportages mestbeleid

Op 13 oktober jl. heb ik laten weten dat ik de Commissie Deskundigen Meststoffenwet (CDM) om een advies heb gevraagd over de effectiviteit van emissiearme stallen naar aanleiding van het CBS-rapport over gasvormige stikstofverliezen. CDM bevestigt dat emissiearme stallen niet in alle gevallen de beoogde emissiereductie opleveren (Kamerstuk 35334, nr. Y). Dit is soms toe te wijzen aan de gebruikte technieken, soms aan het management door de veehouder. Het advies onderstreept voor mij de noodzaak om samen met de sector verder onderzoek te doen naar de emissie(reductie) van (emissiearme) stallen in de praktijk. Ik heb aangegeven hoe ik dat samen met de staatssecretaris van Infrastructuur en Waterstaat wil doen.

7. Overige producten

Rapporten

Bruggen, C. van, A. Bannink, C.M. Groenestein, J.F.M. Huijsmans, L.A. Lagerwerf, H.H. Luesink, G.L. Velthof & J. Vonk (2020). Emissies naar lucht uit de landbouw, 1990-2018. Berekeningen met het model NEMA Technical report 178. <https://www.wur.nl/nl/Publicatie-details.htm?publicationId=publication-way-353636343135>

Faber M., M.H.M.M. Montforts (2021). Organic contaminants in fertilising products. Wageningen, The Statutory Research Tasks Unit for Nature and the Environment (WOT Natuur & Milieu), WOt-technical report (in druk).

Schöll, L. van, R. Postma, P.A.I. Ehlert, L. Veenemans, D.W. Bussink (2021). Opties voor opname van plantbiostimulanten in de Nederlandse Meststoffenwet; WP-2 Implementatie van VO-EU 2019/1009 in de Meststoffenwet. Wettelijke Onderzoekstaken Natuur & Milieu, WOt-technical report. 111 blz.; 1 fig.; 4 tab.; 29 ref; 6 Bijlagen (in druk).

Presentaties

Gerard Velthof. Doorrekening bronmaatregelen stikstof in de melkveehouderij:

- o 27 mei LNV-sector Technische uitleg doorrekening 3 management maatregelen melkveehouderij
- o 3 juni Stikstofoverleg Coalitie Toekomstbestendige Melkveehouderij (CTM)
- o 3 juni Bestuurlijk Overleg Agro Stikstof Melkvee
- o 8 juli Reflectie Overleg Bronmaatregelen Agro LNV

Citaties in de pers waarin naar de CDM wordt gerefereerd

De Boerderij.

5 april. Investerings in NIR-sensoren op waakvlam

22 september. Opnieuw oordeelt rechtbank: RAV-normen te onzeker

30 september. Toch uitstel voor inzaai vanggewas na mais op zand

1 november. Advocaat: 'Belangrijk om RAV in stand te houden'

24 november. 'Stakkers staakt uw wild geraas'

26 november. Schouten: biet en groente worden mogelijk wintergewas

7 december 2021. Scherpste kantjes af van nieuw mestbeleid

27 december 2021. Nog één jaar uitstel aanpassing excretienormen melkvee

27 december 2021. Schouten: dierrechten mogelijk alternatief fosfaatrechten

29 december 2021. Staarten tellen onvermijdelijk? Met een verwachte overschrijding van het stikstofplafond lijkt dierrechten steeds dichterbij te komen: een analyse.

Nieuwe Oogst

30-01-2021. Fosfaatruimte zou niet verschuiven en doet dat toch

21-07-2021. Bronmaatregelen geven 10 procent minder ammoniak

30-09-2021. Uitstel vanggewasverplichting tot 31 oktober

29-10-2021. Schouten houdt vast aan inzaaidatum 1 oktober

17-11-2021. Schouten past nitraatrichtlijn op punten aan

26-11-2021. Schouten maakt aangepaste Nitraatrichtlijn definitief
27-12-2021. Geen nieuwe excretieforfaits in 2022

Melkvee.nl

14 januari 2021. Maïspercelen uiterlijk 15 februari melden bij RVO
20 juli 2021. Schouten gaat ruw eiwit in rantsoen begrenzen naar 16 procent
30 september 2021. Uitstel voor inzaaien vanggewas op zand- en lössgrond
24 december 2021. Schouten stelt aanpassing forfaitaire excreties opnieuw uit

Akkerwijzer.nl

24 november 2021. Gaan Schouten en Brussel akkoord met alternatief nitraat maatwerkplan?
29 november 2021. 'Belangrijk dat 1 oktober is geschrapt'

Melkveebedrijf.nl

15 september 2021. Mestregels: Onhaalbaar, ontwrichtend en onbetaalbaar

TV

Oene Oenema. Nieuwsuur. Flink meer mestfabrieken nodig, maar niemand wil 'm in z'n buurt, 29-03-2021

Bijlage 1. CDM-adviezen 2005 - 2021

Jaar	Adviezen	Rapporten, notities, antwoord op ad hoc vragen	Review van rapporten	Beoordelingen toetsing stoffen en co-vergistings-materialen	Adviezen Regeling Ontheffing Productierechten Meststoffenwet (POR)	Aantal brieven in Eerste en Tweede Kamer waarin wordt gerefereerd naar de CDM
2005	5	8	2	0	0	*
2006	14	3	4	35	80	4
2007	12	16	12	16	20	3
2008	11	18	12	4	10	6
2009	15	15	4	30	3	7
2010	3	16	2	14	0	3
2011	4	12	4	7	0	7
2012	4	18	4	2	0	6
2013	6	12	2	8	0	4
2014	18	5	1	8	0	15
2015	4	12	1	10	0	9
2016	11	15	2	1	0	6
2017	25	7	2	3	0	7
2018	7	7	1	3	0	12
2019	8	3	1	4	0	20
2020	11	1	2	22	0	18
2021	9	2	1	25	0	27
Totaal	167	170	57	192	113	154